



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. De attributis Diuinis in particulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

idem omnino sunt, cum subsistentia non sit aliquid naturæ superadditum, licet non significant eodem modo, ergo si concreta prædicari possint de se inuicem, possunt etiam abstracta de illis similiter prædicari, & de se inuicem; alioqui abstracta essent aliquid receptum, & daretur vera in Deo participatio, cum *participare* sit esse tale per formam quæ non est ipsum. Vnde dicimus cum Dionysio Deum non esse, bonum, pulchrum, misericordem, sed bonitatem, pulchritudinem, misericordiam, quia Deus est summè simplex, & purus, ac imparticipatus, sed se ipso totus.

Tertia regula de verbo substantiuo.

Tertia est, omnes prædicationes factæ per Verbum substantiuum, aut concretorum de concretis, vel abstractis aut abstractorum de concretis, vel abstractis diuersi nominis, sunt veræ non solum in sensu identico, sed etiam in sensu formali confuso, non autem in sensu formali explicito, v.g. voluntas est intellectus, Deus est misericordia, iustitia est misericordia.

Ratio est quia attributa, vt dixi, non solum realiter, sed etiam formaliter se mutuo includunt, ergo propositiones illæ quæ falsæ sunt in sensu formali explicito, veræ tamen sunt in sensu formali confuso.

Quarta regula de verbis adiectiuis.

Quarta est id quod vnus attributi proprium est, non potest prædicari de aliis attributis in abstracto per verba adiectiuæ, v. gr. falsum est dicere, misericordia punit, iustitia miseretur, Deus voluntate intelligit.

Ratio est quia verba adiectiuæ significant semper sensum formalem explicitum, quia significant formaliter formam expressè significatam. Ideoque sensus huius propositionis, Deus intelligit voluntate, esset iste, Deus intelligit secundum id quod expressè formaliter significatur per voluntatem, quod vt patet falsum est.

Quinta regula.

Quinta demum est, id quod vnus attributi absoluti proprium est potest adiectiuè prædicari de aliis attributis in concreto & de essentia: v. gr. bene dicitur, Deus vult, Deus intelligit, Deitas vult, Deitas creat, misericors punit, iustus miseretur.

Ratio est quia omnia concreta significant suppositum, & hæc verba significant actionem, quæ semper tribuitur supposito, vt suppositum est, vnde verba hæc iuncta concretis, præcipuè respiciunt suppositum, & non necessarid significat sensum formalem respectu formæ in obliquo significatæ, sed respectu ipsius suppositi. Cur autem similiter id verum non sit de attributis relatiuis, falsum enim est dicere Deitas generat: pertinet ad materiam de Trinitate.

SECTIO IV.

De attributis diuinis in particulari.

Quis mensus est pugillo aquas & celos palmo ponderauit, (inquit, apud Isaiam cap. 40. ipse Deus) & sanè merito, quia ipsi soli nota est longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum perfectionis illius quæ longior est terrâ, latior mari, sublimior celo, profundior abyssis. Magnus ergo hic nobis imò infinitus pateret campus si numerare, metiri, ponderare vellemus singula illa Dei attributa totalia, quæ in essentia diuina dixi contineri, ab ea nec distingui nec inter se, de illa & de se inuicem prædicari. Disputarunt de illis præter Theologos omnes in primum, & interpretes S. Thomæ à quæst. 3. ni fallor, eximie Petauius toto tomo 1. dogmatum. Lessius aureo libro de attributis. Garassus 1. parte summæ Theologicæ. Theophilus & alij, & mihi sanè nunc si vacaret, nihil videretur iucundius quàm singula illa persequere, ac de vnoquoque probare, ac explicare, an sit, quid sit, quantum sit, ad quid obliget. Sed

illis omisiss quæ alterius fortassè temporis esse poterunt.

Certum sit primo multipliciter à Theologis diuidi solere attributa. Primum in positiua quæ sunt per affirmationem & inclusionem perfectionis, & negatiua quæ sunt per exclusionem imperfectionis. Secundò in transcendentia quæ aliquo modo esse possunt communia Deo, & creaturis, & propria quæ non conueniunt nisi Deo. Tertid in ea quæ pertinent ad ipsum esse, & ea quæ pertinent ad operari. Quartò commodissima videtur diuisio in ea quæ sequuntur essentiam absolute vt essentia est, & ea quæ sequuntur essentiam vt est vita.

Quibus modis diuidantur attributa Dei.

Certum est secundò quod essentiam absolute vt essentia est, sequuntur primò infinitas formalis quæ alio ferè nomine dici potest Dei magnitudo, pulchritudo, bonitas. Secundò assèitas, actus puritas, necessitas, excludentes dependentiam, potentialitatem, contingentiam. Tertid immutabilitas, immensitas, æternitas. Quartò vnitas singularitas, simplicitas. Quintò veritas, inuisibilitas, incomprehensibilitas, ineffabilitas.

Attributa quæ sequuntur essentiam vt essentia est.

Certum est tertid quod Dei essentiam vt est vita, sequuntur primò in intellectu sapientia, ars, prudentia. Secundò in voluntate, amor, sanctitas, iustitia, misericordia, fidelitas, veracitas, benignitas. Denique omnipotentia, dominium, beatitudo, prouidentia.

Attributa quæ sequuntur essentiam vt est vita.

Dico primò infinitas Dei rectè probatur à priori, quia Deus est totum esse per essentiam, à posteriori quia est vnicum & à se ac radix totius esse, & præsertim ex infinitate rerum possibilium, quæ per ipsum creari possunt. (Vt superius dictum est.) Definitor infinitas perfectio ratione cuius Deus est omnia, indiuisibiliter & interminabiliter. Quanta verò sit ex eo perspicui potest, quia dixi omnia, quod sanè tum extensiuè, tum intensiuè adeò late patet vt omnem exhaustiat intellectum humanum, & Angelicum, totà æternitate, numerantem, ponderantem, mensurantem, imò adæquet intellectum ipsum infinitum, quidquid enim cogitare, comprehendere, adæquare intellectu potest, hoc est ipse Deus. Et hæc est Dei magnitudo, complexio scilicet omnis perfectionis adæquans omnia & superans, quæ non est aliud quàm infinitas, nisi minus propriè magnitudinem Dei appelles ipsam immensitatem de qua dicam statim.

Infinitas Dei.

Pulchritudo quoque Dei non est aliud, quàm eadem infinitas, sed propt connotat potentiam cognoscentem, cui placere, quam delectare infinite potest. Bonum enim, & pulchrum ratione duntaxat differunt, quia bonum respicit appetitum, & excitat in eo amorem sui, pulchrum autem respicit potentiam cognoscentem, & eam delectat, si quidem pulchra dicuntur quæ visâ placent. Quia scilicet vt rectè notat S. Thomas 1. p. quæst. 39. art. 8. tria complectitur pulchritudo, primum est integritas, secundum, proportio, tertium, claritas, quamuis corpoream pulchritudinem duobus definisse videtur Cicero 4. Tuscul. primum est, *Apta figura membrorum*, secundum *coloris suauitas* quem imitatus est Augustinus lib. 22. Ciuit. cap. 19. *Omnis pulchritudo corporum est partium congruentia cum quadam coloris suauitate.* Vnde merito Basiliius hom. in Psalm. 29. totam pulchritudinem positam esse ait in symmetria quadam & proportionem, quia illa est quæ potentiam cognoscentem delectat, ideoque solum illud vocatur pulchrum, quod placet visui & auditui, vel etiam intellectui, quia proportionem percipiunt, & approbant illa potentia.

Dei magnitudo

Dei pulchritudo.

Pulchritudinem ergo Dei admirabilem probat primò à priori collectio totius boni; si enim in Deo est omne ens, & omne bonum, est etiam omne pulchrum; est enim in Deo integritas, nempe totum esse, est proportio,

portio, summa, nimirum simplicitas, est claritas, summa videlicet Dei puritas. Etenim (inquit Dionysius c. 4. de Diuinis nominibus), *per simplicem pulchrorum omnium naturam, omnis pulchritudo, & omne pulchrum, una & simplici ratione, secundum causam omnem subsistit.* Deinde à posteriori ostenditur eadem pulchritudo ex operibus Dei. *Magnorum enim creator* (inquit Hilarius l. 1. de Trinitate,) *in maximis est, & pulcherrimorum conditor in pulcherrimis est, & cum omnem sensum supergreditur operatio, omnem tamen sensum, necesse est ut supergrediatur operator.*

Quid autem sit pulchritudo illa ex dictis patet: quanta verò sit colligitur ex ipsdem capitibus, Deus enim est fons & effector totius pulchritudinis quæ apparet in hominibus, in Angelis, &c. Eamque in se totam collectam tenet vnicissime ac eminentissime, imò infinitè illam vincit, aded vt tota illa pulchritudo, diuinæ comparata, sit instar nihili. Deinde formaliter est pulchritudo infinita, est eminenter, & obiectiue, vnde illius sola visio tantam parit delectationem, vt æterno tempore hominem efficiat beatum, imò nec libertatem relinquat ad amandum sed voluntatem totam rapiat necessariò ad amorem, satisfietas gaudiorum cum vultu tuo.

Dei bonitas. Bonitas præterea Dei naturalis, non est aliud, quam infinitas, & plenitudo totius esse quatenus vt dixi, appetitum ad amorem mouet, de bonitate autem morali quæ dicitur sanctitas, & de bonitate beneficentia quæ dicitur benignitas, alter erit dicendi locus nunc dicere satis est meritò dixisse Dionys. c. 4. de diuin. nom. *Hanc esse primam Dei appellationem. Bonum Deum* (inquit Synesius oratione de Regno) *ubique predicant omnes ubi vis terrarum populi tam sapientes quam imperiti, idque vniuersi vno consensu, & vna voce profitentur licet quod ad alia variis sententiis discrepent.*

Dei perfectio. Denique perfectio Dei eandem designat infinitatem, dicitur enim perfectum cui nihil deest. *Deus est* (inquit Alcinous c. 10.) *ἀνορθός, ἀετέλιος, ἀαυτέλιος, se ipso perfectus, quia nullius eget, semper perfectus, omnis perfectio.*

Immutabilitas Dei. Dico secundò, immutabilitas Dei perfectio est, ratione cuius nihil acquirere Deus potest, nihil amittere. Probatur primò ex infinitate, ratione cuius est omne bonum, imò id quo nihil cogitari potest melius, in quo non potest esse melius aut deterius. *Non habet* (inquit Fulgentius epist. 6. c. 4.) *ubi proficiat ipse in melius, aut vnde in deterius deficiat; ille quod est semper est; & sicut est ita est, non in se habet posse non esse quod est, quia nec in se habet non esse posse quod non est, vide cætera. Secundò probat summa simplicitas. Tertiò asseitas, incrementa originem monstrant* (inquit Nouatianus l. de Trinit. c. 4.) *& detrimenta mortem atque interitum probant, quod natum non est nec mutari potest. Quartò probat actus puritas, vno verbo habet omnia: ergo nihil ei potest accedere, habet per essentiam, ergo nihil decedere.*

Immensitas Dei. Immensitatem diuinam probat primò infinitas, secundò immutabilitas. Definitor perfectio ratione cuius Deus totus intimè præsens est omnibus locis, & rebus interminabiliter. Consistit omninò in duobus. Primum videtur expressum esse ab Hilario infusus & circumfus; quod intra & extra omnia sit. Secundum quod omnia sint intra Deum. Probari hæc omnia ex scripturis, patribus, ratione eximè possent vide Petauium l. 3. a. c. 7. quantum hoc sit xpendit optimè Lessius l. 2. de Attributis.

Æternitas Dei. Æternitatem Dei rationes eadem probant, de cuius essentia est carentia initij, carentia finis, carentia vicissitudinis & mutationis, interminabilis, tota simul & perfecta possessio.

Vnitatis Dei. Dico tertiò Dei vnitatem vel potiùs vnicitatem

probant omnia Dei nomina & attributa. Primò quia est summè magnus, summè pulcher, &c. Deus cum summum magnum sit, si non vnus est non est, quia scilicet vt aliquid sit Deus debet esse supra omnia, omnium primum & summum, quod autem hoc modo est, vnum est. Secundò quia est infinitus in omni genere, ergo necessariò vnus est, si enim plures sunt vel aliquo differunt, & sic neuter perfectus est, quia vnus caret infinità perfectione quam alter habet, vel in nullo differunt & sic non sunt plures. *Virtus perfecta natura* (inquit Lactantius l. 1. c. 3.) *non potest esse nisi in eo in quo totum est.* Tertiò quia est totus à se per essentiam, si enim per essentiam est singularis, singularitas est illi essentialis quod autem essentialiter est singulare nõ potest multiplicari. Quartò ex simplicitate, quia id quo differunt illi Dij vel est de ipsa eisdem necessitate vel extra illam, si primum ergo conuenit omnibus necessarijs: si secundum ergo habet aliquid accidentale. Quintò vnitatem illam Dei contra Polytheistas probant, vnitatis mundi, eius rectissima gubernatio, consensus omnium sapientium, quæ optimè persequuntur præter cæteros, Recupitus toto l. 5. Petauius l. 1. c. 3. & 4.

Alteram Dei vnitatem quæ non videtur esse aliud quam summa simplicitas exposui quantum satis est, q. 2. eximè Augustinus l. de moribus Manichæorum c. 6. *Nihil est esse quàm vnum esse, itaque in quantum quodque vnitatem adipiscitur, in tantum est, &c.* reliqua Dei attributa, pertinent ad ea quæ toto reliquo tractatu explicari debent.

QUESTIO IV.

De modo cognitionis diuinæ à viatoribus.

Dixi hætenus quid cognoscere possimus de Deo quoad existentiam, essentiam, attributa, nunc videndum restaret cuiusmodi sit illa cognitio quam viatores habere possunt de Deo, sed naturam tamen, proprietates, & varios eius modos non erit difficile intelligere ex his quæ dicentur sequenti disputatione de cognitione quidditatiua & intuitiua Dei, quam habent comprehensores, nam ex natura & proprietatibus cognitionis huius, facilis coniectura erit de altera, nunc pauca hæc satis erunt.

Primò natura eius sita in eo est, quod sit abstractiua, id est per species alienas; quia Deum in se ipso non intuemur vt præsentem, sed in creaturis dumtaxat vt speculis & per earum species illum cognoscimus, quam, vocat Apostolus, visionem per speculum in Ænigmatate.

Secundò quatuor sunt eius proprietates, prima quod sit mediata, vt dixi, quia medijs creaturis attingit Deum, medijs, inquam, illis, vt obiectis & medijs earum speciebus. Secunda proprietas cognitionis huius est, quod sit inadæquata solum, & ex parte vt Apostolus loquitur; quia creaturæ non participant, neque repræsentant pelagus totum essentia diuinæ, sed aliquas tantum, & tenuissimas eius stillas. Tertia quod sit obscurissima, & in Ænigmatate, quia creaturæ infinitè distant à perfectione Dei, vnde repræsentant Deum quoad an sit, sed valde obscure ac imperfectè quoad quid sit. Quarta denique quod sit appropriata non propria quia est per conceptus obiectiuos communes Deo, & creaturis, quos deinde Deo appropriamus.

Tertiò modi huius cognitionis, duo potissimum à Patribus numerantur Symbolicus, & demonstratiuus. Primus obscurus est per imagines & similitudines. Secundus apertus vt cum Deum dicimus esse bonum, sapientem, &c. Est autem quadruplex demonstratio, per affirmationem, quæ Deo tribuit

Cognitio Dei abstractiua.

Eius proprietates.

Duomodi huius cognitionis.